

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
43

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-36-2

BRNO 2002

několika metrů patrný ještě jeden nižší, předsunutý val. Na jihozápadním konci vstupuje do areálu hradiska lesní cesta a v místech, kde porušuje obvodový val, je patrné větší množství červeně zbarvených (přepálených?) pískovců. Těsně vedle této lesní cesty, v severovýchodní části hradiska, byly při povrchové prospekci zjištěny stopy amatérské sondy pravděpodobně novějšího data. Na částečně zachovaných profilech bylo pozorováno, že tenká vrstva lesního humusu pokrývá světle hnědou, pouze místy výrazněji probarvenou půdu, promísenou úlomky pískovcových kamenů, z nichž některé byly opět červeně zbarveny. Z hlíny pocházející z výkopu byly získány dva zlomky keramiky se zvětřalým hnědým povrchem, z nichž jeden byl zdoben úzkým mělkým rýhováním.

Dosavadní keramické nálezy z prostoru hradiska na „Ostrém kopci“ u Vizovic můžeme klást do okruhu kultury lužických popelnicových polí, zatím bez možnosti bližšího zařazení.

Pod hradiskem, ve vzdálenosti ca 200 m severozápadním směrem, objevil D. Cendelín na jaře 2001 zřejmě stopy sídliště. V terénu narušeném lesní cestou získal při povrchovém sběru několik zlomků keramiky, většinou s černě tuhováním a leštěným povrchem. Tyto nálezy lze celkem bezpečně datovat do období KLPP.

*Jana Langová, Muzeum JV Moravy Zlín
Jiří Kohoutek, ÚAPP Brno*

Resumé:

Vizovice (Bez. Zlín), „Ostrý vrch“. Kultur der Lausitzer Urnenfelder. Burgwall und Siedlung. Terrainbegehung.

VRBOVEC (okr. Znojmo)

Intravilán. ÚK. Sídlíště. Záchranný výzkum.

Záchranný archeologický výzkum byl prováděn na místě (stavební parcela 70, stavba RD p. Vyhlídala), které se nachází v nadmořské výšce 220 m n.m. na mírně terénní vyvýšenině, která je součástí táhlého, mírně stoupajícího svahu orientovaného JV směrem. Podloží lokality, tvořené sprašovými hlínami, je překryto hnědozemními půdami. Vodní zdroj Vrbovecký potok je vzdálen cca 150 m V směrem, jeho prameniště se nachází 650 m SSZ směrem.

Na lokalitě bylo zachyceno celkem 5 sídlištních objektů, které se svou polohou navzájem respektovaly. Objekty č. 1-4 byly prozkoumány částečně (cca polovina). U objektu č. 5 bylo vzhledem k nedostatku času provedeno pouze zaměření a ovzorkování. V zásypu jam se četně objevovaly drobky mazanice. Nejpočetněji jsou zastoupeny nálezy kamenných industrií.

K nejzajímavějším nálezům štípané industrie patří šípka s řapem, vyrobená z kryptokrystalického šedého silicitu, který se nachází ve vzdálenosti 40 km SV směrem nebo v okolí Brna (70 km SV směrem). Z exportovaných surovin je zde zastoupen radiolarit z oblasti Krems (50 km J směrem). Z místních surovin je zastoupen rohovec Krumlovského lesa. Na výrobu jiných kamenných industrií (drtidla, brousky, zrotěrky apod.) byly používány místní suroviny pocházející z dyjského masivu vzdáleného 5-10 km S směrem od lokality.

Všechny objekty je možné na základě keramických zlomků zařadit do starší doby bronzové, do únětické kultury. Vzhledem k tvaru sídlištních jam (kruhový půdorys), zahloubení stěn a jejich obsahu (drtidlo, zrotěrka, šípka, dláto, zlomky zvířecích kostí aj.) je možné uvažovat o tom, že zde bylo zachyceno hospodářské zázemí osady. Nejbližší sídliště únětické kultury se nachází na katastrálním území Vrbovce v trati „Langrova cihelna“, která je vzdálena cca 900 m JV směrem.

Tomáš Berkovec, Jaroslav Šmerda, JMM Znojmo

Resumé:

Vrbovec (Bez. Znojmo), Intravillan der Gemeinde. Aunjetitzer Kultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

ZNOJMO (okr. Znojmo)

Staré město, ul. Úvoz. Doba bronzová. Ojedinelé nálezy. Záchranný výzkum.

V rámci záchranného výzkumu (viz kap. Středověk a novověk) bylo objeveno též několik zlomků keramiky z doby bronzové.

Ul. Přímětická. Starší doba bronzová. Ojedinelé nálezy. Záchranný výzkum.

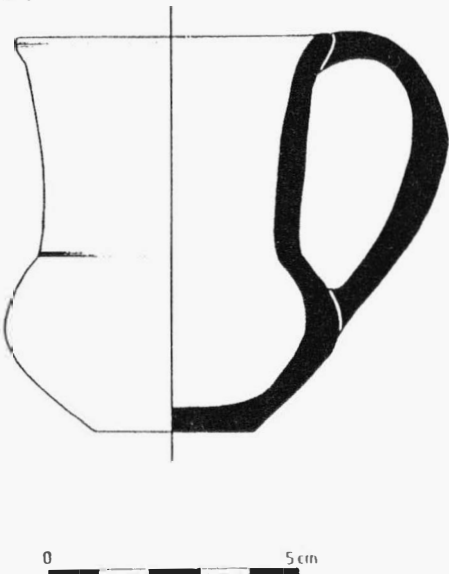
V rámci záchranného výzkumu (viz kap. Středověk a novověk) byl získán též materiál ze starší doby bronzové.

Horní náměstí 8. ÚK, VS. Výšinné sídliště. Záchranný výzkum.

V měsíci dubnu a listopadu 2001 byl proveden záchranný archeologický výzkum na Horním nám. 8 ve Znojmě. Ten byl vyvolán kopáním rýh kolem základů domu za účelem položení izolace pro odvlhčení zdiva. Dotčená oblast se nachází v severní části historického jádra města Znojma, v prostoru MPR. Plocha dotčená stavební činností se na ZM ČR 34 - 113 v měřítku 1:25 000 nachází v bodě 147 mm od západní sekční čáry a 20 mm od jižní sekční čáry. Na ZM ČR list č. 34-11-21 v měřítku 1:10 000 se pak nachází v bodě od Z a J s.č. 368:51 mm.

Rýha o šířce 0,4-0,5 m profala 1 m mocné souvrství navážek a vrstev až na geologické podloží. To je na severní straně Horního náměstí tvořeno okrovou, ulehlou jílovitou spraší (K103), pod níž se nachází skála dyjského masivu. Prostor má jižní orientaci s výrazným jižním sklonem. Nadmořská výška Horního náměstí kolísá v rozmezí 292-298 m n.m., přičemž nadmořská výška v místě výzkumu je 298 m n.m.

Nejstarší zjištěné osídlení pochází z období starší doby bronzové, a to z mladších fází kultury únětické, případně věteřovské skupiny. Její osídlení se projevilo kulturní vrstvou tmavě hnědé až černé barvy, ulehlou, jílovitou hlínou s nahodilým drobtrem uhlíku a kusem mazanice do 10 cm o síle 30 cm (K 101B). K zajímavým nálezů bezpochyby patří celý rekonstruovaný džbánec s páskovým uchem (obr. 13). Výzkum potvrdil velkou intenzitu osídlení z průběhu starší doby bronzové. Ta byla staršími výzkumy zachycena v prostoru hradní ostrožny a novějšími výzkumy v prostoru minoritského kláštera i velké části městské památkové rezervace.

Obr. 13. Znojmo, Horní nám. 8. Džbánec mladší fáze ÚK nebo úněticko-věteřovského smíšeného horizontu. Znojmo, Horní nám. 8. Keramik der jüngeren Phase der Aunjetitzer Kultur oder des gemischten Horizontes der Aunjetitzer Kultur - Věteřov Gruppe.

Staré město I. ÚK, věteřovská skupina. Výšinné sídliště. Záchraný výzkum.

Při rekonstrukci rodinného domu v ul. Staré město I se podařilo získat řadu archeologických nálezů z pravěku a středověku a zdokumentovat stratigrafický vývoj v místě sklepů. V nich a v prostoru dvorku byly podél základového zdiva hloubeny liniové výkopy pro odvlhčení celého

prostoru. V místech vstupu a západní stěny sklepa z 15.-16. století jsme realizovali dvě menší sondy o rozměrech 0,4x1 m, do hloubky 0,7 (sonda 1) resp. 1,4 m (sonda 2). V obou případech se nepodařilo dosáhnout dna a proto byla použita k dokončení sondáže geologická tyč. V sondě 1 bylo dosaženo hloubky 1,86 m, v sondě 2 pak hloubky 1,2 m. V sondě 1 reprezentuje stratigrafický vývoj 8 pravěkých vrstev, které se od sebe odlišovaly především zbarvením hlíny. Úroveň podloží byla zjištěna od stávající podlahy sklepa, která se nachází 3 m pod současnou úrovní komunikace.

Nejstaršími nálezy v kolekci keramiky je několik střepů, které lze datovat do průběhu kultury s nálevkovitými poháry, případně kultury jevišovické. Většina zlomků však spadá do průběhu starší doby bronzové - kultury únětické, případně věteřovské skupiny.

Přemyslovců 4. ÚK, věteřovská skupina. Výšinné sídliště. Záchraný výzkum.

Při hloubení liniového výkopu pro úpravu rozvodu plynu v areálu Obchodní akademie v ul. Přemyslovců 4 ve Znojmě se podařilo zdokumentovat a ověřovat neporušenou sekvenci středověkých a novověkých vrstev (kap. Středověk a novověk). Na ZM ČR 34 - 113 v měřítku 1:25 000 se prostor stavby nachází v prostoru bodu 141 mm od západní sekční čáry a 21 mm od jižní sekční čáry. Na ZM ČR list č. 34-11-12 se zkoumaný prostor nachází v okolí bodu od Z a J s.č. 351:52 mm. Nadmořská výška prostoru je 290-294 m n.m.

Nejstarší zjištěné nálezy pocházejí z kontextu 101, který se dá interpretovat jako druhotně deponovaný horizont v rámci blíže neurčených novověkých úprav. Obsahoval nálezy keramiky a zvířecích kostí, které se dají přiřadit kultuře únětické případně věteřovské skupině z průběhu starší doby bronzové. Zjištění navazuje na známé a početné nálezy z prostoru hradní ostrožny a sousedního minoritského kláštera.

Zdeněk Čížmár, ÚAPP Brno

Resumé.

Znojmo (Bez. Znojmo), Staré město. Úvoz Str. Bronzezeit. Einzelfunde. Rettungsgrabung.

Znojmo (Bez. Znojmo), Přímětická Str. Ältere Bronzezeit. Einzelfunde. Rettungsgrabung.

Znojmo (Bez. Znojmo), Horní Platz 8. Aunjetitzer Kultur, Věteřov-Gruppe. Höhengsiedlung. Rettungsgrabung.

Znojmo (Bez. Znojmo), Staré město Str. i. Aunjetitzer Kultur, Věteřov-Gruppe. Höhengsiedlung. Rettungsgrabung.

Znojmo (Bez. Znojmo). Přemyslovců Str. 4. Aunjetitzer Kultur. Věteřov-Gruppe. Höhengiedlung. Rettungsgrabung.

ZNOJMO (okr. Znojmo)

Ul. Malá a Velká Mikulášská, U Branky, Na Kopečku, Pasířská, Tkalcovská, Mikulášské nám. ÚK. Sídlištní objekty, vrstvy. Záchranný výzkum.

Ulice, ve kterých byla prováděna generální oprava inženýrských sítí, jsou soustředěny na J okraji historického jádra Znojma, v okolí kostela sv. Mikuláše. Dotčené území se nachází na temeni terasy v nadmořské výšce 275-278 m n.m., která je z J strany obtékána řekou Dyjí, do jejíhož koryta (nachází se v nadmořské výšce 217 m n.m.) padá prudké úbočí terasy. Terasa S směrem mírně stoupá do výšky 300 m n.m. a rozkládá se na ní dnešní město Znojmo. Podloží tvoří granitoidní horniny dyjského masivu. Výchozy tohoto rozsáhlého geologického tělesa je možné sledovat v prostoru, který je vymezen Horními Dunajovicemi na SV, Suchým vrchem u Šatova a Tasovicemi na V, rakouskou Kremží na jihu a Podmolím na Z. Na sledované lokalitě jsou horniny dyjského masivu překryty zvětralinami, na které nasedají pravěké kulturní vrstvy. Původní půdní pokryv se nezachoval. Nejbližším vodním zdrojem je řeka Dyje, k níž je však díky konfiguraci terénu velice špatný přístup.

Ve sledovaném prostoru bylo zachyceno celkem 12 sídlištních objektů zapuštěných do zvětralé vrstvy skalnatého podloží. Mezi objekty byly nejčastěji zastoupeny kúlové jamky ve tvaru „V“ o šířce 0,20 m a hloubce 0,20 m a objekty obdélníkového až mírně mísovitého profilu o šířce 0,50 m a hloubce 0,40 m. Výplň objektů byla tvořena tmavou hnědočernou kompaktní uloženinou. Vzhledem k tomu, že stejné vlastnosti měla sídlištní vrstva o mocnosti 40-50 cm, která objekty překrývala, nebylo možné odlišit jejich hranice. Sídlištní vrstva byla dokumentována ve všech výkopech dotčeného prostoru. Nalezené keramické fragmenty je možné zařadit na samý závěr vývoje únětické kultury (přechodný úněticko-věteřovský horizont ?), podobně jako materiál z okolí rotundy sv. Kateřiny, která se nachází 500 m Z směrem od zkoumané plochy a kde nálezové okolnosti jsou srovnatelné s výše popsány (Podborský 1988).

Hranici mezi pravěkým a středověkým osídlením města velice zřetelně tvoří vrstva udušané hlíny a oblázků menších rozměrů (o středověkém osídlení viz kap. Středověk a novověk).

Tomáš Berkovec, Jaroslav Šmerda, JMM Znojmo

Literatura:

Podborský, V. 1988: Pravěké a raně historické osídlení znojmského hradu, SPFFBU E33, 121-140.

Resumé:

Znojmo (Bez. Znojmo), Malá und Velká Mikulášská Str., U Branky Str., Na Kopečku Str., Pasířská Str., Tkalcovská Str., Mikulášské nám. Aunjetitzer Kultur. Siedlungsobjekte, Schichte. Rettungsgrabung.

ŽATČANY (okr. Brno-venkov)

1 km SZ od středu obce. KLPP. Sídliště. Zjišťovací výzkum.

V návaznosti na výzkum z roku 2000 byla odkryta a prozkoumána plocha 510 m², na níž se nacházelo celkem 18 poměrně mělkých kúlových jam, z nichž některé obsahovaly keramický materiál, datovatelný do mladší doby bronzové.

Miloš Čižmář, ÚAPP Brno

Resumé:

Žatčany (Bez. Brno-venkov), 1 km NW der Gemeinde. Kultur der Lausitzer Urnenfelder. Siedlung. Vorläufige Sondage.

ŽDÁNICE (okr. Hodonín)

„Hejdy“. ÚK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Mechanismem na čištění příkopů silnic byla v běhu u hlavní komunikace z Archiebova do Ždánic (lokalizace na ZM 1:10 000, 24-44-21, od Z a J s.č. 201:170 mm) narušena sídlištní jáma únětické kultury. Při začišťování profilu byla na dně jámy objevena zvířecí lebka. Postupně byl odkryt kompletní skelet psa. Na základě keramiky datujeme objekt do nejstarší fáze únětické kultury.

Martin Hložek, FF MU Brno

Resumé:

Ždánice (Bez. Hodonín), „Hejdy“. Aunjetitzer Kultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

ŽELATOVICE (okr. Přerov)

„Remíz“. KLPP. Sídliště. Záchranný výzkum.

Koncem května a začátkem června proběhl záchranný archeologický výzkum na lokalitě Želatovice – trať „Remíz“. Lokalita se nachází na západním kraji obce (cca 50 m od jejího intravilánu) mezi svahy dvou kopců v mírném údolí orientovaném ve směru SZ-JV. Nadmořská výška lokality je 228,0 až 232,0 m. Identifikace lokality na mapě ZM 1:10 000, list č. 25-13-13: body

PŘEHLED VÝZKUMŮ 43 (2001)

Vydává:	Archeologický ústav AV ČR Brno Královopolská 147, 612 00 Brno E-mail: infor@iabrno.cz http://www.iabrno.cz
Odpovědný redaktor:	Doc. PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
Redakce a příprava pro tisk:	Mgr. Bakázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdla, PhD., PhDr. Lubomír Šebela, CSc., Alice Del Maschio, Miroslav Lukáš
Jazyková úprava:	PhDr. Jan Balhar, CSc.
Na titulním listě:	Plastika medvěda z Pavlova (kresba J. Svoboda); letecký snímek Mušova a Pálavy (foto O. Šedo)
Tisk:	BEKROS
Náklad:	350 ks

© 2002 by the Authors.

All rights reserved.

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00